

2512

491.99-5

9-31

1910

57
64. 4101.230

- 1245

248

ՕԺԱՆԴԱԿԻՉ ՁԵՌՆԱՐԿ

ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒԻ

Փ Ո Ք Ր Ա Շ Ա Կ Ե Ր Տ Ն Ե Ր Ի Ն

ՀԱՅԵՐԷՆ ՈՒՂԻՂ ԿԱՐԴԱԼ ԵՒ ԳՐԵԼ ՍՈՎՈՐԵՑՆԵԼՈՒ

ԿԱԶՄԵՑ

Յ. Գաապարեանց

Երկրորդ տպագրութիւն.

Փոփոխած և լրացրած.

ՆՈՐ-ՆԱԽԻՉԵՒԱՆ
Տպարան Սերովբէ Աազեանի
1910

НАХИЧЕВАНЬ НА ДОНУ.
Типография С. Я. Авакова
1910.

2010

491.99-5
Q-31

2002

Արմ.
3-2367a
491.99-5
Օ-31

3-2367a

Am-1245

ՕԺԱՆԴԱԿԻՉ ՁԵՌՆԱՐԿ

ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒԻ

ՓՈՔՐ ԱԾԱԿԵՐՏՆԵՐԻՆ
ՀԱՅԵՐԷՆ ՈՒՂԻՂ ԿԱՐԴԱԼ ԵՒ ԳՐԵԼ ՍՈՎՈՐԵՑՆԵԼՈՒ

ԿԱԶՄԵՑ

Յ. Գասպարեանց

Երկրորդ տպագրութիւն.
Փոփոխած և լրացրած.

ԿԽԵ. № 22645

ՆՈՐ-ՆԱԽԻՋԵԻԱՆ

Տպարան Սերովէ Աւագեանի
1910

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԿՈՆԶԵՐՎԱՏՈՐ

45034 - անհ

29530-63

Հ ն չ ի լ ն ն ե ռ

Ա, Բ, Գ, Դ, Ե, Զ, Է, Ը, Թ, Ժ, Ի, Լ, Խ, Ծ, Կ, Զ, Ծ, Մ, Ն, Շ, Ո, Զ, Պ, Զ, Ռ, Ս, Վ, Ի, Տ, Բ, Բ, Օ, Ֆ, Կոչում են հնչիւններ կամ տառեր:

Հնչիւնները լինում են ձայնաւոր ու բաղաձայն:

Ձայնաւոր են՝ ա, ե, է, ը, ի, ո, օ, ու, իւ, եա, եօ, հնչիւնները:

Բաղաձայն են՝ ֆոնետիկ հնչիւնները:

Վ ա ն կ

Մա-նի, սա-մի, ոս-կի, ոգ-նի, ան-նա, կա-տու, եր-կու, գա-լու, լե-զու, բա-զէ, նու-նէ, ափ-սէ, ուս-տա, ծու-կը, ին-նը, դա-նը, դու-նը, կը-թի, ան-ծի, վանկեր են:

Ձայնաւոր և բաղաձայն հնչիւնների կապակցութիւնը կոչում է վանկ: Ձայնաւորով վերջացող վանկը կոչում է բաց վանկ, իսկ բաղաձայնով վերջացողը՝ փակ: Եթէ վանկը նշանակութիւն ունի, կոչում է բառ:

(Կարգաւոր յետոյ, վերեւ օրինակից արտագրել նշանակութիւն ունեցող վանկերը:)

Բ ա ու .

Ձի, էշ, թի, իմ, քո, հա, մի, ուռ, ութ, եօթ, դու, սա, օղ, օր, ես, էծ, իւղ, դա, սա, սուր, սում, աղ, աղ, ահ, ափ, ուլ, լու, ձու:

(Կարգալուց յետոյ, արտագրել բաց և փակ վանկ ունեցող բառերը):

Բ ա ու ե ը ի տ ե ս ա կ ն ե ը ը .

Բառերը լինում են միավանկ, երկավանկ, եռավանկ և այլն: Բառի մէջ, եթէ մի ձայնաւոր կայ, կոչուում է միավանկ բառ: Եթէ բառը մէկ հատ առարկայ է ցոյց տալիս, կոչուում է եզակի:

Մ ի ա վ ա ն կ բ ա ու ե ը .

Սա, դա, նա—այս, այդ, այն	} Յուցական դերանուններ
Աս, աղ, ան—էս, էդ, էն	
Ես, դու, նա	

Սա ը է. էն ու է. նա իւ է. ան եօ է. աս ես է. այն օ է. աղ ո է. այս ե է. էդ է է.

(Արտագրել ձայնաւոր հնչիւնները):

Սա, դա, նա, հա	Աղ, աղ, առ, ափ
Կայ, տայ, գայ, լայ	Ես, եդ, եկ, են
Հայ, փայ, վայ, բայ	Էշ, էծ, էր, էք
Ձու, դու, բու, լու	Ուր, ուլ, ում, ուռ
Մի, ձի, թի, լի	Նոյ, խոյ, թէյ,

Դու թէյ և աղ առ: Նա ութ օր չի դայ: Սա էծ չէ, խոյ է: Դա ութ ձու է թէ՛ եօթ: Այն սով էր: Նա սուր է: Նոյ, դու

էլ մի գայ: Նա այդ չի տայ: Դա իւղ է: Ուշ է, էլ ոչ ոք չի գայ: Սա ու նա են: Նա հայ էր: Մի փայ սա է, մի փայ էլ դա: Դու այս առ, նա էլ այն:

(Այս օրինակից արտագրել ցուցական և անձնական դերանունները):

Բառի մէջ ե հնչիւնը կարգաւորում է ինչպէս է. իսկ ո հնչիւնը—օ:

Սար, դաս, մաղ, նախ	սիմ, կին, ցին, տիկ
Նեղ, տես, դեղ, գետ	փէշ, կէս, դէզ, տէր
Հոտ, հոր, ձող, թող	հօտ, հօր, ցօղ, քօղ
Սիւն, ձիւն, ճիւղ գիւղ, սուր, խուլ, ծուխ, լուծ.	

Նա նեղ ու մութ տուն է: Այն ձէթ չէր, այլ իւղ էր: Այս նոր դաս է: Սօս, դու կէս ժամ կաց մեզ մօտ: Գիւտ, դա թաց փայտ է թէ՛ չոր: Նոյ, մի թաս պաղ ջուր տուր: Սէթ, այս շուտ յետ տար տուն: Այս ձուն լաւ տեղ դիր: Էն ձուն լակ էր: Նա հօր մօտ է: Դա լաւ լոյս չի տայ: Սա դեռ խակ է: Մի կոյր կին կար մեզ մօտ: Դա սև գոյն չէ, այլ թուխ: Նա մեծ և լոյս տուն է:

Մանչ, տանձ, վանք, թուխս	հինգ, խիստ, ճիշտ, միշտ
Հեշտ, ներս, թերթ, ներկ	ցուրտ, դուրս, կուշտ, շունչ
Ձէնք, վէրք, դէպք, շէնք	հորթ, չորս, գործ, կողմ:

Սա հեշտ դաս է: Սէթ, ինձ մի գիրք տուր: Գիւտ, այս շուտ դուրս տար, իսկ այն ներս բեր: Մենք վաղ չենք գայ ձեզ մօտ: Չորս օր մեզմ ցուրտ էր: Սօս, առ այս և մի կողմ գիր: Նոյ, մի հաւ կար թուխս, սուր է: Նա թուրք չէ, այլ բուրդ է: Հինգ օր շատ տաք էր: Մենք պէտք է

շուտ գանք տուն: Դուք խօսք մի՛ր տայ, թէ շուտ չէք գայ:
Դու մի ֆունտ նաւթ առ:

Յ օ դ ե ր .

Հնչիւններից՝ ը, ս, դ, ն կոչւում են յօգեր, երբ աւելանում են
անուններ ցոյց տուող բառերի վերջից: Ը և ն կոչւում են որո-
շող յօգեր, իսկ ս և դ՝ դիմորոշ: Դիմորոշ դ յօգը կարգացում է տ:

Հայր, մայր, քոյր, պապ	հայրս, քոյրս, մատս, ձեռս
Գոյրը, պապը, հայրը մայրը	հայր, նոյր, փայր, թէյր
Տատդ, մատդ, գիրքդ, քոյրդ	տունն, շունն, քոյրն, պապն

Սէթ, հըր է նոյր: Սօս, ցոյց տուը ինձ նոր գիրքդ: Գիւտ,
հըր ժամն է: Այն հըմ տունն է: Հայրս տանը չէ: Մայրդ
մեր տանն էր: Այն չալ հաւը թուխս է: Այն նուոր չէր,
տանձ էր: Այս ջուրը սառը չէր: Նա մուկը չէր, այլ գորտ
էր: Գիւտ, ձախ փէշդ թաց է: Պապս շատ ծեր է: Դուք կը
գա՞ք մեզ մօտ թէ չէ: Կիրքս տանն է: Այս խոտը տար
գոմը: Սէթ, կովը և ձին տար գետը: Այն թութը գետ խակ է:

Ահա, ապա, աստ, ածա	կատու, լեզու, հեռու, մեղու
Արի, աղի, ունի, օղի	երկու, Աննա, ոգնի, ոսկի
Կիւռ, կռու, կծու, թթու	Նունէ, բոպէ, բազէ, ափսէ.

Կիւռն թռաւ: Այս ծառի նուոր թթու չէ: Կատուն մտաւ
տուն: Նունէ, ահա քո գիրքը: Նա ունի երկու կթի կով:
Ծիտը կըր գլուխ և կարճ վիզ ունի: Այն ծառի բունը
հաստ է: Աննա, գնա և մնա տանը: Կատուն երկար պոչ
ունի: Նա գալու է այսօր կամ վաղը: Արամ, ցոյց տուը
ինձ նոր գիրքդ: Սօսի հայրը գնաց գիւղը: Գրքի վրայ ի՞նչ

կայ: Ուռի ծառի տակը չորս թէ հինգ հաւ կայ: Սէթը
բարի տղայ է: Աննան երկու քոյր ունի: Սառա, նրա հետ
գերի մի խաղա: Դիւտը հիմա գնաց այգին: Նրանց այգում
չորս մշակ կայ: Նա մի գդալ դեղ խմեց: Եւս, քո գիրքը
նրանց մօտ է:

Եղան, ասեղ, լիլի, արօտ	մրոտ, թքոտ, իւղոտ, ձէթոտ
Դեղին, կաղին, կացին, աիկին	Սմբատ, զրպան, սմբակ, մարակ
Յասմիկ, Գուրգէն, Յովսէփ, Յովնան	կրկնել, ճնճղուկ, թռչնակ, կնդրուկ
Ընարեց, ընթրեց, յանձնեց, կանգնեց	անհամ, անգործ, անվախ, անշունչ:

Կիւռն ծոյր թռչուն է: Այն գրքի արժէքը յիսուն կոպէկ
է: Էջը նստել է կալում: Ծախն ճնճղուկ էլ են ասում:
Եղան ծնօտն ուռած է: Սէթն ունի երկու գրպան: Ջին
ունի չորս սմբակ: Նա այսօր շուտ գնաց դպրոց: Նրանց
կարմիր ձին խրանեց: Սիպասի եղը քրտնել է: Կնդրուկն
անուշ հոտ ունի: Ծիտը կտցում բռնել էր մի ծղօտ: Յու-
նիս ամսին անձրև եկաւ, իսկ յուլիսին՝ կարկուտ: Մար-
թան կրկնեց դասը: Սօսը գետ անգործ է: Արան անվախ
տղայ է: Ծառի վրայ մի թռչնակ է նստել:

Տողի մէջ բաղաձայն հնչիւնների մէջ ը չի գրւում:

Բ ա ու ե ռ ի ն շ ա ն ա կ ու թ իւ ն ը.

Նոր, սե, կանաչ, մեծ, դեղին, կապոյտ	Որպիսութիւն
Շոր, թանաք, տերեւ, տուն, ծաղիկ, մատիտ	Անշունչ առարկաներ
Տասը, քսան, վաթսուն, ութսուն, հարիւր	Թուական անուններ
Գոմէշ, այծ, կով, հաւ, ոչխար	Շնչաւոր առարկաներ
Արամ, Պօղոս, Ներսէս, Մովսէս, Սէթ	Յատուկ անուններ
Եղակի	Յոգնակի
Ես, դու, նա, մենք, դուք, նրանք	Անձնական դերանուններ
Նա սա, դա (և ու և	Յուշական դերանուններ
ու և ու (սրանք, նրանք, դրանք	
այս այդ, այն (	
կըտամ, տար, կըտանի, կըգնաք, կըգնաք,	Գործող. ցոյց տուող

Ծանօթ. Պէտք է կարգաւ և ուղղահայեաց. 1 և 2 տողերը միասին. 3 և 4 միասին, իսկ 5, 6, 7, 8 և 9 տողերն էլ միասին:

Անունների վերջաւորութիւնների փոփոխութիւնները.

Բաղաձայնով և ձայնաւոր՝ ու, ա և է վերջացող անունների

մեծ մասի վերջից աւելանում են՝	(ի, ին, ից » »
ալ և ել վերջացող բառներին	(ու, ուն, ուց, ում, ուվ
ի ձայնաւորով վերջացողի ի փոխում է	(» » » » »

Սար, մաղ, գետ, ծով,	Ոգնի, ոսկի, գինի, սինի
սարի, հացի, գետի ծառի	ոգնու, ոսկու, գինու, սինու
կովին, հաւին, սագին, խոզին	ոսկուն, ոգնուն, գինուն
գետից, ծառից, քարից, դէզից	գինուց, սինուց, ոգնուց
ձեռով, փայտով, բարով,	» » »
գիւղում, թասում, այգում.	» » »

Միավանկ անունները յոգնակի դարձնելու համար եր պէտք է աւելացնել, իսկ զրանից աւելի վանկ ունեցողներին՝ ներ, ք և ց:

Սարեր, գետեր, ծովեր, հաւեր, սագեր, փայտեր.

Ծաղիկներ, կատուներ, մեղուներ, սեղաններ:

Եւան այսօր նոր տետրակներ գնեց: Աննան շատ զրքեր ու զրիչներ ունի: Քամին թափեց ծառի տերեւերը: Կուր գետն ու Արաքսը մեծ գետեր են: Եգները, կովերը և գոմէշները արածում են հանդում: Թամարի մայրը պահում է շատ հաւեր, սագեր ու բագեր: Աննան փռեց թխած հացերը: Մեր գիւղը հեռու է քաղաքից: Մեզ մօտիկ գիւղում երկու դպրոց կայ: Պետրոսն երեկ եկաւ գիւղից: Գուրգէնը լողացաւ գետում: Նա մատիտով է գրել դասը: Վահանը շուտով դալու է մեզ մօտ: Մանուշակը մեծ է Շուշանից երեք տարով: Նրա հայրը միշտ ապրում է գիւղում: Աննան ուղեց Աշխէնից իւր տսեղը: Նա կառքով գնաց քաղաք: Մշակը մանգաղով հնձեց արտը:

Գրել, ասել, խմել, կրել	Գրուել, խմուել, կթուել
Գնաց, ասաց, խմեց, կթեց	Գրուեց, խմուեց, կթուեց
Գնած, ասած, խմած, կթած	Գրուած, խմուած, կթուած
Գնող, ասող, խօսող, գրող	Գրուի, խմուի, կթուի
Մեզ, սանր, թանձր, նօսր	Գրուող, խմուող, կթուող
	Արկղ, կոճղ, ասող, անգղ

Քարերը լինում են կարծր և փուլար: Նրանց հաց թխող և կով կթող կինը գնաց գիւղը: Բագրատի հեռ խօսող աղան իմ ընկերն է: Աշտոն ասաց, որ շուտ կը գայ: Սազ ածող աշուղը երկու աչքով կոյր էր: Նրա գնած տանձը խակ էր: Աննան գնեց տողած տետրակներ: Արամը գրած դասը ցոյց տուեց մօրը: Նրա խմած դեղը դառը չէր: Զուրը ծանր է փայտից: Աշխէնի քոյրը խօսում է ծանր ու ցածր: Երեկ գիշեր մենք ոչ մի ասող չտեսանք: Դէզի տակը ծառի կոճղ կայ: Աննան ունի գրիչների արկղ: Անգղ անունով թռչուններ էլ կան: Դասը զրոյը Միսակը չէր: Արշակի գիրքը պահողը Սեդրակն էր: Հօրից փող ուզողն Օհանն էր:

Բ ա զ մ ա վ ա ն կ ք ա ու ե ր .

Գիւղացի, քաղաքացի, շուշեցի, գանձակեցի, երեանցի-
Ծակծկել, վազվզել, չափչփել, ծւծւալ, փսփսալ, պսպղալ:

Քաջութիւն, խորութիւն, լայնութիւն, չարութիւն:

Քահանայ, երեխայ, առարկայ, բացակայ, ներկայ, ընծայ:

Բ-ժշ-կել, մկրտել, փշրտել, կտրտել, Մկրտիչ:

Կիրակի օրը դեղեցիկ եղանակ էր: Սեպտեմբեր ամիսն
ունի երեսուն օր: Ծաղիկը վարակիչ հիւանդութիւն է:
Յարութիւնն այս առաւօտ ուշացել էր դասին: Յովակիմը
համառօտ պատմեց դասը Մովսէսին: Բժիշկը շօշափեց
Վաղինակի ձեռքը: Մեր դպրոցում կան վարժուհիներ և
ուսուցիչներ: Առկածի քաջութիւնը և փղի մեծութիւնը
ոչ մի չորքոտանի չունի: Մեր դասը հիմա գրութիւն է,
յետոյ կը լինի գծագրութիւն: Արմենակը մայրենի լեզուն
թողել է տանը: Բազէն վայրենի գիշատիչ թռչուն է:
Գազիկ, ամօթ է, որ ծուլութիւն և չարութիւն ես անում:
Մանուշակը հոտաւէտ ծաղիկ է: Տիգրանի հայրը քահա-
նայ է: Մեր դրացին երկու երեխայ ունի: Գիրքն անշունչ
առարկայ է: Եղիաբէթն այսօր ներկայ չէր դասին:
Հռիփսիմէն մի քանի օր բացակայ էր դասերից: Հեղինէն
ասեղով ծակծկել է սփռոցը: Մանուկները վազվզում են
բակումը: Հաւի ճուար ծւծւում էր բնումը: Աստղերը
կայծերի նման պսպղում են երկնքում:

Բառի մէջ իա կարգացում է եա.

Անանիա, Ազարիա, Եղիա, Երեմիա, Զաքարիա, Սոփիա.
Կրիայ, միասին, ծիածան, ովկիանոս, միատեսակ, հիա-
նայի, միանալ.

Բենիամինի հօր անունը Եղիա է, իսկ մօր անունը՝ Սո-
փիա: Եղիազարի ուսուցիչը Պօղոսի մօտ է: Աշխէնը յի-
շում է տատի պտտմած հէքիաթը: Արամը քարտէզի վրայ
ցոյց տուեց ովկիանոսները: Ամառը անձրևից յետոյ երե-
ւում է ծիածանը: Մարիամի քոյրը սովորում է կրօնը:
Սօսի և Անտօնի երեխաները միասին գնացին դպրոց: Ով-
սանան պարտէզում մի կրիայ բռնեց: Անանիան վերց-
րեց Սուրէնի գրիչները: Աբէլի մօտիկ ծանօթը Եղիան
է: Կուր դեռ միանում է Արաքսի հետ: Յովսէփի քոյրե-
րը միատեսակ շորեր ունեն: Զաքարիան քաշում է հօր և
մօր կարօտը:

Ս հնչիւնը տ. պ. կ. հնչիւններից առաջ կարգացում է ըս.

Սպայ, սպասել, սպունգ, սպիտակ, ստամոքս, ստանալ,
ստորակէտ, ստինք, սկիզբ, սկսել, սկիւռ, սկիհ:

Ստեփաննոսը լաւ է սովորում Յովակիմից: Յարութիւնը
նամակ ստացաւ Յուսիկից: Յովհաննէսն ստուգեց խանու-
թից գնած տետրակները: Գոմէշի ստինքներից մէկն ու-

ռած է: Մեր դպրոցում գասերն սկսում են սեպտեմբերի մէկից: Մասվաճառն առաւօտը վաղ գալիս էր սպանդանոցից: Սպան դուրս եկաւ զօրանոցից զօրքի հետ միասին: Հռիփսիմէն սկզբից թոյլ էր սովորում: Երեկ սքանչելի եղանակ էր: Մարիամն սփոփում էր հարեանի երեխաներին: Մայրն սթափեցրեց երեխաներին խոր քնից: Արան ստիպեց Պօղոսին, որ Մինասի հետ չխաղայ: Արշակը մի մուկն սպանեց գոմումը:

Ծանօթ. Բացառութիւն կազմում են՝ ստախօս, սպըրդել, սփռոց, սփռել, թանէսպաս բառերը:

2. հնչիւնը բ. և գ հնչիւններից առաջ կարգացւում է ըզ.

ես զբաղւում եմ	Մենք զգում ենք
Դու զբօսնում ես	Դուք զբօսնում էք
Նա զգում է	Նրանք զբաղւում են:

Հռիփսիմէն կարեց Մաքրունու նոր զգեստը: Ներսէսն ու Մովսէսն զբօսասէր տղաներ են: Իսկունին յօժար է Զարունու հետ գնալ քաղաքի զբօսավայրը: Անցեալ կիրակի քաղաքի պարտէզում զբօսանք կար: Կարկուտը յունիս և յուլիս ամիսներին զգալի փնաս տուեց արտերին: Սոխակն իւր ձայնով զմայլում է լսողին: Նունէն և Հեղինէն զբաղւած են իրանց գասերով: Խորէնն զգաց իւր սխալը: Ռուբէնը զգոյշ և խելօք տղայ է:

Ե հնչիւնը տ հնչիւնից առաջ կարգացւում է ըշ.

Աշոտ, Ժամանակ է, շտապիր դպրոց: Գալուստը ճաշից յետոյ շտապում էր գործարան: Շմաւոնն շտեմարանից ցորեն տարաւ ջրաղաց աղալու: Մինասը վաղօրօք պատրաստում է ամեն բան, որ յետոյ շտապելու կարիք չլինի:

Բառեր, որոնց վերջը յ չի գրւում.

Յ չի գրւում՝

1. Յատուկ անունների վերջը՝	Սառա, Եւա, Եղիա, Սոֆիա.
2. Յուցական դերանուն.	» սա, դա, նա, սրա, դրա, նրա.
3. Հրամայական բառերի	» ասա, մնա, դնա, արա, խաղա.
4. Հետևեալ	» » քո, հա, ահա, ապա, հիմա, այո.

Եղիա, մնա տանը մինչև Եղիշէի գալը: Հեղինէ՛, հիմա գնա և բո գիրքը բեր: Սառա, սա է՞ բո մատիտը թէ՞ դա: Սոֆիա, ոչ ոքի վրայ մի խնդա: Եւա, ի՞նչու սրա-նրա գրքերը վերցնում ես առանց հարցնելու: Դենդ, ասա Լեոնին, թող բանա պատուհանը: Գուրգէն, հա մի ասի, այո ասա: Նա հիմա եկաւ դպրոցից: Արամ, մի խաղա Արշակի հետ: Գագիկ, հանգիստ խաղա, որ վայր չընկնես: Իսկունի, ահա բո տետրակը, ապա ուր է իմը: Աշխէն, շուտ բաց արա դուռը:

Բառեր, որոնց վերջը յ գրւում է, բայց չի կարգացւում:

Յ գրւում է՝ ա, ո, (օ), ես վերջացող հասարակ անունների և գործողութիւն ցոյց տուող բառերի վերջը:

1. ա — տղայ, գաթայ, կայ, տայ, գայ, տեսայ, եկայ առայ, կը գայ, որ տայ, որ մնայ:
2. ո (օ) — յետոյ, երեկոյ, հաճոյ, սիրոյ, ձուլածոյ, կոփածոյ:
3. ես — պաշտօնեայ, քրիստոնեայ, գործունեայ ութամեայ:

Արշակը գործունեայ տղայ է: Մենք քրիստոնեայ ենք: Արծաթեայ և ոսկեայ իրերը չեն ժանգոտում: Պողոսի հայրը քահանայ է: Մեր դպրոցը երկու ծառայ ունի: Ծառան փակեց երկաթեայ դուռը: Հարեանի մի ամեայ երեխան ծաղիկ է ընկել: Փիղը հսկայ անասուն է: Աշխէնից յետոյ եկաւ Եղիսաբէթը: Սեղանի վրայ նոր գիրք կայ: Նա որ գայ, իմ ուսերէնը կը բերի: Վահան, անհաճոյ խօսքեր մի ասի: Նրա հայրը կը գայ այսօր կամ վաղը: Գերեզմանատանը ձուլածոյ պատկերներ կան:

Բառեր, որոնց վերջի յ կարգացում է.

Հայ, փայ, բայ, Նոյ հայը, փայը, բայը, Նոյը
Խոյ, թէյ, թայ, վայ խոյը, թէյը, թայը, վայը

Հայկի հօր անունը Նոյ է: Մեր ուսումնարանում գիւղացի հայ աշակերտներ շատ կան: Գործողութիւն ցոյց տուող բառը կոչւում է բայ: Մի գիւղացի երկու խոյ ծախեց: Վարսենիկը վայր էր ընկել աթոռից և վայ մայրիկ էր կանչում: Նրանց մի թայ (հատ) եզը հիւանդ է: Նա փայ արեց կակախները Պոռչի հետ: Մեր դրացի Նոյը երեք տղայ երեխայ ունի: Կորիւնը իւր փայը տուեց Գիւտին: Թորոսը թէյը շուտ խմեց ու գնաց գործի:

Ձ ա յ ն աւ ու ռ ի ց յ ե տ ո յ յ է կ ա ռ դ ա ցւ ու մ է ե.

Ես նայեցի Մենք ծառայեցինք
Դու վկայեցիր Դուք խնայեցիր
Նա ծառայեց Նրանք ընծայեցին

Արան յանձնեց հայերէնը Յովնանին: Այդ ուսերէնը պատկանում է Հմայեակին: Աշխէնը վճարեց հայելու արժէքը

Յասմիկին. Մարթան երեկոյեան Մարիամին տարաւ բաղաքի զբօսավայրը: Ջաբէլը վայելչագրութեան տետրակը թողել էր տանը: Ներսէսը յայտնեց ուսուցչին իւր յաճախ բացակայելու պատճառները: Եղիսաբէթը տուեց Նոյեմզարին իւր կրօնի գիրքը: Նոյեմբեր ամսին ձիւն եկաւ: Գիւղացին խնայել է ձմեռուայ համար երկու դէզ խոտ: Սմբատը ծառայեց կօշկակարի մօտ չորս տարի: Յարութիւնն իրան վայելուչ է պահում: Հեղինէն վայելում է իւր ընկերուհիների սէրը և յարգանքը: Երեխան հայեացքն ուղղել է մօրը:

Ձ ա յ ն աւ ու ռ ի ց յ ե տ ո յ յ է կ ա ռ դ ա ցւ ու մ է ե.

Նա կը վկայէ,	Դուք կը նայէք	Նա եթէ ընծայէր
» » խնայէ	» » խնայէք	» » ծառայէր
» » ծառայէ	» » ծառայէք	» » վկայէր
» » ընծայէ	» » ընծայէք	» » նայէր

Բժիշկն այսօր պէտք է նայէ Սամուէլի դէմքի վերքը: Միքայէլի հայրը յունիս ամսին գնաց գիւղը: Ռափայէլը յանդուգն և յամառ տղայ է: Նա մի տարի ևս պէտք է ծառայէր, եթէ հիւանդ չլինէր, արհեստաւորի մօտ: Սէթն ու Յարէթը, եթէ լաւ ծառայէին, նրանց պաշտօնից չէին հեռացնի: Վահանը, եթէ աշխատանքի մի մասը խնայէր, հիմա նեղութիւն չէր քաշի: Լիսն, Ղեմադ, դասին որ լաւ նայէք, դուր լաւ կը հասկանաք: Ընտանի անասուններին պէտք է լաւ նայէք, խնայէք, որ չհիւանդանան: Հայրը երեկոյեան Գաղիկին նոր խաղալիք պէտք է ընծայէ: Միքայէլը Ռափայէլի մօտիկ ծանօթն է: Դուք ճիշտը պէտք է վկայէք Արամի մասին ուսուցչի մօտ:

Ձայնաւորից յետոյ յի կարգացում է ի:

Ես որ գայի	Դու եթէ գայիր	Նրանք կը մնային
» » տայի	» » մնայիր	» » տային
» » մնայի	» » գնայիր	» » գային
» » գնայի	» » տայիր	» » գնային

Ես կը գայի ձեզ մօտ, եթէ ցեխ չլինէր: Դու եթէ վաղ գայիր, նա տանը կը լինէր: Մենք այս ամառ կը գնայինք գիւղը, եթէ հայրս չիւանդ չլինէր: Աննան ոտով օրօրում էր երեխայի ձօճը: Բժիշկը շօշափեց եղիայի բազուկը: Արամայիսի հօր անունը Եսայի է: Այս մայիս ամսին հացաբոյսերի ցօղունները գեռ կանաչ էին: Այն տղայի անունը Ազարիա է, իսկ մօտ սնունը՝ Սոֆիա: Գարնանային ամիսներին խոտերի և բոյսերի վրայ ցօղ է լինում: Գարնանային և ամառային ամիսներին արևի զօրութիւնը շատանում է: Հայրն Արային ուղարկեց ծղօտ ժողովելու անասունների համար:

Ձայնաւորից յետոյ յու կարգացում է իւ. (10)

Ես ծառայում եմ	Մենք խնայում ենք
Դու նայում ես	Դուք ծառայում էք
Նա խնայում է	Նրանք ընծայում են:

Սուրէնն այժմ լաւ է նայում դասին: Բազրատն անցեալ տարի ծառայում էր աղիւսի գործարանում: Եղիշէն գիրքը պահպանում է պայուսակում: Ոչխարը մայում է: Աշխէնը շոյում, փայփայում էր երեխաներին, որ լաց չլինեն: Յովսէփն ու Կարապետը յաճախ բացակայում են դասերից: Արամը լաւ է նայում հօրը և մօրը: Գեղամը և Գուրգէնը աշխատանքի մի մասը խնայում են սև օրուայ համար:

Գիւղացիք իրանց գոյութիւնը պահպանում են վար ու ցանով: Վահանը լաւ ծառայութեան համար նուէր ստացաւ:

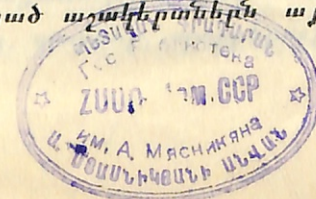
Ձայնաւորից յետոյ յո կարգացում է եօ.

Ծառայող, խնայող, նայող, վկայող, ընծայող, փայփայող. Ծեր հօրը և հիւանդ մօրը նայողը Լևոնն է: Ղևոնդն աշխատասէր ծառայող է: Նիկողայոսն ընկերասէր աշակերտ է: Տիգրանը յիշեց, որ հայոց լեզուի գիրքը թողել է տանը: Լուսիկին գիրք ընծայողը մօրաքոյրն էր: Դասերից յաճախ բացակայող աշակերտներից մէկն էլ Վասակն է: Մայրն զբաղուած է իւր երեխայովը: Մեր գիւղումը տղայոց երկու դպրոց կայ: Դատաւորը սուտ վկայողին օրէնքով խիստ պատժեց: Արսէն, այժմ դու ի՞նչ առարկայով ես պարապում:

Ձայնաւորից յետոյ յա կարգացում է եա (յ).

Նայած, խնայած, վկայած, ընծայած, վկայական, կայարան, գոյական:

Արիստակէսի ընծայած ընկոյզների կէսը փուչ էր: Մատթէոսը խնայած փողովն օր գօտի գնեց: Ձմեռը ջրից սառուց է գոյանում: Առարկայի անունը կոչւում է գոյական: Մենք ունենք հինգ զգայարանք: Ղուկասը ներկայացրեց աւարտման վկայականը ծնողներին: Ղազարն ունի ծննդական վկայականի պատճէն: Թիֆլիսը հայաշատ բաղադ է: Նոր-Բայազէթն ու Ալէքսանդրապոլը հայաբնակ քաղաքներ են: Երեկ բացակայած աշակերտներն այսօր մնացին առանց ձաշի:

Այն ձայնաւորները, որոնք արտասանուած են յ հնչիւնի հետ,
կոչուած են երկրարրաւորներ:

այ-ա Տղայ, գայ, տայ, կայ, վրայ, մնայ, գնայ, տե-
սայ, եկայ, կը գայ, կը տայ:

ոյ-ո (օ) Յետոյ, երեկոյ, սիրոյ, հաճոյ, ձուլածոյ, կոփա-
ծոյ, գոյ, ներքոյ:

եայ-եա Քրիստոնեայ, գործունեայ, արծաթեայ, տասնա-
մեայ, առօրեայ, ոսկեայ, պաշտօնեայ:

այ-այ Այն, այս, այդ, հայր, մայր, գայլ, ժայռ, կայծ,
կայք, պայտ, սայլ, փայտ:

ոյ-ույ Գոյն լոյս, բոյս, թոյն, թոյլ, կոյր, կոյս, ոյժ,
յոյժ, յոյս, յոյն, նոյն, սոյն:

ոյ-օյ Նոյ, խոյ, բոյ:

յե-ե Նայել, խնայել, ծառայել, ընծայել, շոյել, հա-
յելի, հրամայել:

յէ-է Եւայէ, ծառայէ, ընծայէ, վկայէ, խնայէ, հրամայէ:

յի-ի Տայի, գայի, մնայի, գնայի, ուշանայի, ստանայի,
խաղայի:

յու-իւ Նայում է, ծառայում է, խնայում է, ընծայում է,
հրամայում է:

յո-եօ Ծառայող, հրամայող, ընծայող, վկայող, շոյող,
փայփայող:

յա-եա Խնայած, հրամայած, նայած, ընծայած, ծա-
ռայած, վկայած:

Բ հնչիւնը կարգացում է փ, երբ բառը վերջանում է՝ ամբ,
եամբ, որ և ր-ից յետոյ բ կայ:

1. Երբ, որբ, երբեմն, երբէք, սուրբ, նուրբ, Սրբուհի.
2. Անձամբ, մասամբ, դիտմամբ, սխալմամբ, ստիպմամբ.
3. Հեղուկեամբ, բարուկեամբ, տաքուկեամբ, մաքրու-
կեամբ.
4. Յակոբ, Սերօբ, Քերօբ, Մեսրօբ, Յոբ:

Ուրբաթ օրը խիստ տօթ էր: Շաբաթ օրը տօն է: Եսաւը
կամենում էր վրէժ առնել Յակոբից: Խաբէր ծանր յան-
ցանք է: Քերօբը նայում էր գիւղի փոքրիկ ջրվէժին:
Սրբուհին երեկոյեան թէժ կրակ արեց: Յովսէփի հայրը
զարբին է: Սուրբ Մեսրօբը մեծ ծառայութիւն է արել
հայերիս: Սուրբ կոյս Մարիամը ծնունդ է նազարէթ քա-
ղաքում: Սերօբը յօժար է միշտ Յուսիկի հետ դաս սո-
վորել: Իսկուհին յայտնի է իւր հեղուկեամբ և համեստու-
կեամբ: Աբէլը իւր ծուլութեամբ և չարութեամբ զգուեց-
րել է բոլորին: Յովսէփն անձամբ ստուգեց Քաբրէլի
գնած տետրակները: Շահէնը համբերող տղայ է: Հարբե-
ցողները շուտ են հիւանդանում: Երեխաները եկեղեցում
համբուրեցին ս. Խաչը և Աւետարանը:

Ծանօթ. Բացառութիւն կազմում են՝ բարբառ, բար-
բարոս, բորբոքել, տարբեր, պարբերութիւն:

Հետեալ հնչիւնները միասին կարգացում են՝

դբ—խպ	դծ—խց	դշ—խչ
Ողբ,	Դեղծ	Ողշ
աղբ	ատաղծ	ոռողշ
եղբայր	մաղծ	ամբողշ
աղբիւր.	զեղծ	չղշիկ.

Արելի մեծ եղբոր անունը կայէն էր: Խաչիկն անասուններին աղբը տարաւ պարտէզը: Պուօշի փոքր եղբայրը համբ է: Տղայոց դպրոցում աղջիկներ էլ են սովորում: Դեղծանիկը գեղեցիկ թուշուն է: Սեղաններն ու աթոռները շինում են ատաղծից: Դրացու այգում երկու գեղծի ծառ կայ: Գալուստն այժմ առողջ է: Եղջերուն ունի երկար եղջիւրներ: Չղշիկը թուշում է միայն գիշերները: Խորէնը զղջաց իւր արածը: Հմայեակն ու Պետրոսը ամբողջ օրն անցկացրին պարապ: Մինասի պապը ողջ է:

Դ հնչիւնը կարգացում է ք՝ օ, ձ, ր հնչիւններից յետոյ, բառի մէջը և վերջը:

1. Երգ, միրգ, պարգև, Մարգար, Սարգիս, Գէորգ, ձգել, օգուտ:
2. Գրիգոր, Բագու, թագաւոր, Թագունի, էգուց, հոգևոր:
3. Մոգ, շոգ, գոյգ, նժոյգ, գոգ, մարագ, կարագ, ճրագ, մուգ:

Օգոստոս ամսին շատ շոգ է լինում: Գէորգը յարգն ածեց մարագը: Բագուն մեծ բաղաք է: Մոմի ճրագն աղօտ է լոյս տալիս: Գոմէշի ձագն էգ է: Պարսից Յագկերտ թագաւորը շատ զօրք և մոգեր ուղարկեց Հայաստան: Թագունին գոգնոցը զրեց գոգը: Սարգիսն սպունգով սրբեց զրատախտակը: Յոգնած ժամանակը սառը ջուր չպէտք է

խմել: Որմնադիրը լարը ձիգ ձգեց: Մովսէս մարգարէն հրէաներին օրէնքներ տուեց: Աշտան ու Սմբատը բակում վեգ էին խաղում: Մենք ունենք հոգի և մարմին: Գագիկն անկարգ և անհոգ տղայ է: Ընտանի անասունները մեծ օգուտ են տալիս մեզ: Արսէնը միշտ օգնում է հօրը:

Ծանօթ. Բացառութիւն կազմում են՝ արգանակ, արգասիք, զարգանալ, արգաւանդ, յարգ, զորդ, յարգել, յարգանք:

Դ հնչիւնը կարգացում է թ, երբ բառն սկսւում է ընդ նախադրութեամբ և երբ դ-ից առաջ ր կայ:

1. Ընդունակ, ընդունել, ընդհանուր, ընդհատել, ընդգէմ:
2. Արդ, մարդ, վարդ, զարդ, ջարդ, բարդ, կախարդ:
3. Որդ, յորդ, որսորդ, օրիորդ, քառորդ, նախորդ, երկրորդ:
4. Բուրդ, ածուրդ, խառնուրդ, խորհուրդ, ժողովուրդ, յագուրդ:

Վարդունին և Վարդն այսօր քառորդ ժամ ուշացել էին դասին: Որդերը մեծ փնաս են տալիս բոյսերին: Հիմարդէն ժամի տասն է: Վարդան, արդեօք Պօղոսը ո՞ր ժամին կը լինի տանը: Նոյ նահապեան ունէր երեք սրգի: Բարի մարդկանց յիշատակը յաւիտեան կը փնայ: Որսորդն առաւ գէնքերը և գնաց որսի: Մարթան ընդունակ աշակերտունի է: Նունէին ընդունեցին օրիորդաց դպրոցում: Նա սովորում է երկրորդ բաժանմունքում: Արշակը լաւ է կարգում դասը: Երեկ յորդ անձրեւ եկաւ: Ոչխարը յիմար, անգէն ու անգօր կենդանի է: Յիսուսը մկրտուեց Յորդանան գետում: Սառն օդը թանձր է լինում, իսկ տաք օդը՝ նսւր: Մեր զրացու անունը Թագէոս է: Չեռներն ու ուս-

ները մարմնի անդամներն են: Վարդանը խնդրեց Վստակին, որ դասը պատմի:

Ծանօթ. Բացառութիւն կազմում են՝ յարդ, սարդ, խուրդ, խարդախ, քուրդ, բարդի:

2 հնչիւնը ը-ից յետոյ կարդացւում է ց:

Որձ, փորձ, փորձանք, արձան, արձակ, հանդերձ, համարձակ, բարձր, դերձակ:

Օձը թունաւոր սողուն է: Աննա, կարգաւ դասը բարձր և ծանր: Սենեակի բարձրութիւնը շորս արշին է: Գերեզմանատանը շատ արձաններ կան: Շունը յանկարծ յարձակուեց մուրացկանի վրայ: Համբարձման տօնը կատարում ենք Զատիկից քառասուն օր յետոյ: Նա դարձեալ դասը չգիտէր: Արամայիսը շուտ վերադարձաւ զբօսանքից: Հոգաբարձուներն այսօր եկան դպրոց: Դերձակը կարեց Հմայեակի համար նոր հանդերձներ: Եղիան համարձակ տղայ է: Մեր դպրոցն ունի ընդարձակ բակ: Թիչ բարձի, շուտ դարձի: Միքայէլն ու Սաչատուրը խուրձը բարձեցին սայլը: Միսակն իրանց որձերը տարաւ արածացնելու: Գիւղացին շուտ արձակեց եզները սայլիցը: Պետրոսն այսօր հազիւ ազատուեց փորձանքից: Փոքրիկ աքաղաղին որձակ էլ են ասում:

3 հնչիւնը կարդացւում է խ.

Յիսուսը ծնունդէն Բեթղեհէմ քաղաքում, Յոպոպը կեղտոտ թռչուն է: Հայկ նահապետը յաղթեց հսկայ Բէլին: Մկրտիչը շղթայով կապեց շանը: Վահանը գնեց սպիտակ թուղթ: Այսօր եկեղեցում մաղթանք կատարեցին: Գայլն

ան է: Երկու օր է գետի ջուրը պղտոր է: Մեղրը քաղցր է: Քաղցած շունը խոտ էլ է ուտում: Գաղթականները գնացին հայրենիք: Աղքատ մարդը ողորմութիւն էր խնդրում անցորդներից: Ծառերը ծաղկում են գարնանը: Յիսուսը յանդիմանում էր կեղծաւոր մարդկանց: Նա դուռը փակեց կողպէքով: Նա սխալմամբ բաղխեց հարեանի դուռը: Արամի հայրը յաղթանդամ մարդ է:

2 հնչիւնը կարդացւում է չ՝ ը-ից յետոյ, բառի մէջը և վերջը:

1. Աջ, էջ, մէջ, առաջ, տիկնոջ, քրոջ, տիրոջ, բողբոջ:
2. Արջ, որջ, մըջիւն, վերջ, թըջել, վերջակէտ, վերջապետ:
3. Միջատ, միջակ, միջնակ, միջոց, յաջող, յաջորդ:

Արջը վայրենի գազան է: Վարդանի աջ ձեռքի վրայ վերք կայ: Նա կարդացել է նոր գրքից մի քանի էջ: Աղուէնն ապրում է անտառում որջերի մէջ: Կոմի ունի լայն մէջք: Դշխունին առաջուց է պատրաստում ամեն բան: Այսօր մեր առաջին դասը հայերէն էր, իսկ յաջորդը՝ կրօն: Սուրբ էջմիածինը հիմնել է Գրիգոր Լուսաւորիչը: Մովսէս մարգարէն էր առաջնորդում հրէաներին Աւետեաց երկիրը: Այսօր մեր դասերը շուտ վերջացան: Թաղէտի միջնակ եղբօր անունը Աղէքսանդր է: Արուսեակը միջնորդեց մօր առաջ, որ այս անգամ ների Յասմիկին: Մարիամը միջամտեց և վերջ տուեց Աննայի և Եւայի մէջ ծագած վէճին:

Ծանօթ. Բացառութիւն կազմում են՝ շուրջ, կամուրջ, շրջան, շրջիկ, շրջել:

հոգեւոյ, հոգս, հոգեկան, հոգոց, ձագ, ձգել, ձգձգել, ձգտել ձիգ, ձգնաւոր, ձգնել, ճիգ, ճրագ, ճրագու, մարգագետին, մագաղաթ, մարագ, Մարգար, մարգարէ, մարգարիտ, մոգ, մուգ, յոգնակի, յոգնել, նժոյգ, նորոգել, շոգ, ոգի, ոգևորել, ուրագ, պատարագ, պարգև, սարկաւագ, սուգ, օգնել, օգուտ, օգոստոս, օգտակար:

Դ կարդացուած է Թ.

Բ Ա Ռ Ա Ր Ա Ն.

Ըս

Սպայ, սպանդանոց, սպանել, սպառել, սպառնալ, սպաս, սպասաւոր, սպասել, սպարոպետ, սպիդանի, սպի, սպիտակ, ստակ (փող), ստահակ, ստամոքս, ստանձնել, ստեղի, ստեղծել, Ստեփաննոս, ստինք, ստիպել, ստոյգ, սանտու, ստոծանի, ստոր, ստորակէտ, ստորոտ, ստուեր, ստրուկ, սկեսար, սկսել, սկիզբ, սկիհ, սկսնակ, սթափուել, սփոփանք, սփոփել, սքանչելի, սքողել:

Ըզ

Զբաղմունք, զբաղուել, զբօսանք, զբօսավայր, զգալ, զգայաբանք, զգայուն, զգաստ, զգեստ, զգոյշ, զմայլել, զլօն:

Ըշ

Շտապ, շտապել, շտեմարան:

Բ կարդացուած է փ.

Ամբիոն, արբունք, արիւնարբու, Բաբկէն, Գարբիէլ, Գարբին, դարբնոց, երբ, երբեմն, երբէք, իբր, իբրեւ, խաբել, խաբերայ, խաբուսիկ, ճամբայ: Մեսրոբ, Յակոբ, Յոբ, ներբող, նուրբ, որբ, որբանոց, սուրբ, Սրբունի, սրբազան, սրբութիւն, սրբավայր, սրբել: Երկուշաբթի, երեքշաբթի, չորեքշաբթի, հինգշաբթի, ուրբաթ, շաբաթ:

Գ կարդացուած է ք.

Անգամ, աւագ, Բագու, Գէորգ, Գրիգոր, գոգ, գոգնոց, երգ, երգել, երգեցիկ, երկրպագել, գոյգ, գուգս, գուգել, էգ, էգուց, Թագաւոր, Թագունի, Թագուն, Թարգմանել, ծագել, կարագ, կարգ, հագնել, հագուստ, հոգի, հոգևոր, հոգեհանգիստ, Հոգեգալուստ,

Աճուրդ, անդամ, արդ, արդար, բաղդ, բերդ, բուրդ, դդում, դրդել, երդ, երդիկ, երդում, երդուել, երիտասարդ, երկրորդ, երրորդ, դարդ, ընդունակ, ընդունել, ընդհանուր, Թակարդ, Ժողովուրդ, խառնուրդ, խնդիր, խորհուրդ, կարդալ, կախարդ, կենդանի, կոկորդ, մարդ, յագուրդ, յորդ, յորդորել, նախորդ, նաւասարդ, որդ, որդի, ջարդ, վարդ, վարդավառ, վարդապետ, վառօդ, որդեկիր, տասանորդ, քառորդ, օրիորդ, օդ:

Վարդ, Վարդան, Տրդատ, Ղարդանուշ, Վարդուհի, Թագէտ, Յուգա, Յորդանան:

Զ կարդացուած է ց.

Արձակ, արձան, արեալարձ, արձակուրդ, բարձ, բարձել, բարձր, Գարձեալ, դերձակ, դերձան, ընդարձակ, խուրձ, համարձակ, հանդերձ, Համբարձում, հոգաբարձու, յորձանք, որձ, որձակ, վարձ, փորձ, փորձանք, օձ, արձագանք, ուղերձ:

Ղ կարդացուած է խ.

Աղքատ, աղտ, բաղխել, բղխել, գաղթել, գաղտնիք, գիղխ, գեղծել, Թուղթ, ծաղկել, կեղծ, կեղծաւոր, կեղտ, մաղթանք, մեղք, մղկտալ, յաղթել, յաղթող, յաղթութիւն, ուղտ, շղթայ, պղտոր, տաղակալի:

Զ կարդացուած է չ.

Աջ, աջակից, առաջ, առաջին, առաջարկ, առաջուց, առաջնորդ, առջ, բողբջ, զիջել, էջ, էջմիածին, իջնել, մէջք, միջակ, միջատ, միջնակ, միջուկ, միջոց, միջնորդ, միջամտել, միջօրէտ, կան, Միջագետք, Միջերկրական, միջակէտ, վերջ, վերջաւորյա, վերջակէտ, վերջանալ, մէջտեղ, մէջէմէջ, ընկերոջ, տիրոջ, բրոջ,

աիկնոջ, թրջել, հաջել, որջ, մըջիւն, մըջնանոց:

Ղը կարգացում խա.

Աղբիւր, եղբայր, ողբ, աղբ, աղբոտ, աղբանոց, կողբ:

Ղձ կարգացում է խց.

Ատաղձ, գեղձ, գեղձ, գեղձանիք, իղձ, մաղձ:

Ղջ կարգացում է խչ.

Ամբողջ, առողջ, աղջիկ, գեղջ, զղջալ, գեղջուկ, չղջիկ, ողջ, ողջոյն, ողջակէզ, շեղջ:

Յ-ի կ ա ն ո ն .

Յ գրւում է և կարգացւում է հ՝

1. Միայն ձայնաւոր հնչիւններից և ղ բաղաձայնից առաջ: Խա-
ցառութիւն կազմում է յստակ բառը:
2. Ա, ո, (օ) և ես վերջացող հասարակ անունների և գործողու-
թիւն ցոյց տուող բառերի վերջը:
3. Երկու ձայնաւորի մէջ գրւում է յ: Միայն է և ի ձայնաւոր-
ների մէջ յ չի գրւում:
4. Այ, ոյ երկրարբաներում: Եթէ այ և ոյ-ի վերջը բաղաձայն
չկայ, կարգացւում է ինչպէս ա, օ, իսկ եթէ բաղաձայն կայ՝ այ, ույ:
Ծանօթ. 2, 3 և 4 կանոնների մասին տես այս գրքի 8 երեսը:

Յագինալ (կշտանալ), յագուրդ (չափից դուրս ուտել), յախ-
ձապակի, յաղթանդամ, յաղթել, յաղթութիւն, յաճախ (շուտ-
շուտ), յաճախել (գնալ), յամբ (կամաց), յամառ (իրան ասածի),
յայտմաւորք (գիրք, որի մէջ գրւած են սրբերի կեանքը), յայտնի
(նշանաւոր), յախուռն (թափթփած, շաղ տուած): Յանդուզն (խօս-
քը չճանաչող, մեծ և փոքր չգիտեցող), յանկարծ (միանգամից),
յանձնել, յանցանք, յապաղել (ուշանալ), յաջող, յաջորդ, (հե-
տեալ), յստակ, յարատե (մշտական), յատկութիւն, յատկացնել,
(նշանակել, տալ, որոշ ժամանակով կամ նպատակով), յարգ (պա-
տիւ), յարգել, յարգանք, յարդ (զարման), յարուցանել, յարձա-
կուել (վրայ ընկնել), յարմար, յաւիտեան (անվերջ), յափշտա-
կել (զօռով փախցնել, խել), յեղափոխել (հակառակն անել),
յիտ, յետին, յետոյ, յիմար, յիշատակ, յիշել, յիշողութիւն,
յիտուն, յղանալ, յղկել (հարթել), յղփանալ (շատ ուտել),
յոգնակի (շատ), յոգնել, յոյժ (խիստ), յուզմունք (վրդովմունք)

յոյն, յոյս, յոպոպ, յորդ (վարար), յորդորել, (խորհուրդներ տալ) (յոռի վատ, գէշ), յոխորտալ (մեծ-մեծ խօսել), յոռետես (վատ կարծիք ունեցող) յորջորջել (կոչուել), յուշարար (յիշեցնող), յունիս, յուլիս, յունուար, յուշիկ (ծանր), յօդ (մատնների խաղը, ու, դ, ը, ն. հնչիւնները), յօդուած, յօժար, յօնք (ունք), յօրինել (հնարել) յօշոտել (թիքա-թիքա անել), յօրանջել (բերանը բաց ու խուփ անել):

Գայլն անյագ գազան է: Յուսիկը յագեցրեց ծարաւը եփած ջրով: Յովազը վայրենի կենդանի է: Յոպոպը կեղտոտ թռչուն է: Մի շուն յանկարծ յարձակուեց Յովակիմի և Յարութիւնի վրայ: Բարի մարդկանց յիշատակը յաւիտեան կը մնայ: Սուրբ Սահակն է յօրինել մեր շարականների ութ ձայն եղանակները: Յասմիկն զգօն աղջիկ է: Յիսուսը մկրտուեց Յովհաննէսից Յորդանան գետում: Արէլ, Գնէլ, Միքայէլ յատուկ անուններ են: Յունիս և յուլիս ամիսներին շատ շոգ է լինում: Երեխան նստել էր յատակին: Մշակը շատ աշխատելուց յոգնել էր: Եթէ միւսնոյն աւարկայից շատ չայ, կոչուում է յոգնակի: Ամառը յորդ անձրեւներ են գալիս: Յարէթը յորդորում էր Յովսէփին, որ դասերը լաւ սովորի: Լաւ աշակերտը իւր յոյսն ուրիշների վրայ չպէտք է դնի: Այս տարի գիւղացիների գործն յաջող էր: Անյաջողութիւնից չպէտք է յուսահատուել: Այս գիրքն յառաջաբան չունի: Սէթը պատերին յայտարարութիւններ էր կպցնում: Մեր սենեակըն ամեն տեսակ յարմարութիւն ունի: Սորէնն ու Ջարէհը յարմար պաշտօն են գտել իրանց համար: Կարապետը մօտիկ յարաբերութիւն ունի Պօղոսի և Անտօնի հետ: Յիսուսի աշակերտներին մէկի անունը Յուզա էր: Դրացու փոքր տղան թուիս յօնքեր ունի: Արամի պապը նստած տեղը յօրանջում է: Գայլը Բարսիկանց հօտից մի ոչխար է յափշտակել ու յօշոտել: Յովսէփը խելօք տղայ է: Աշխէնը յօժար է միշտ Իսկուհու հետ դաս սովորել:

Օ-ի կ ա ն ո ն .

1. Տօթ, քօթ, անօթ, անօթի ամօթ, աղօթք, թնդանօթ, ամօթ-խած, ծանօթ, թօթափել, թօթով:
2. Առաւօտ, հօտ, մօտ, ծնօտ, ծղօտ, արօտ, կարօտ, հօտաղ, նա-

րօտ, նօտար, նօտր, կարճառօտ, գօտի, համառօտ:

3. Տօն, թօն, յօնք, կրօն, ձօն (մէկի պատուին յօրինուած ոտանաւոր), զգօն (լուրջ, խելօք), Անտօն պաշտօն:

4. Արօր, հօր, օրօր, յօրինել, հօր, մօր, եղբօր, յօրանջել, մօրուք:

5. Զօդ (կապ), յօդ, յօդուած, յօդակապ, յօդացաւ, վառօդ:

6. Զօրք, խօսք, խելօք, իրօք, նախօրօք, վաղօրօք, ցօղ, քօղ, ցօղուն, Պօղոս, զօղանջիւն (եկեղեցու զանգի ձայն):

7. Դրօշ, դրօշակ, թեղօշ (ծառ), թօշնել (թառամել), լօշ, շօշափել, կօշիկ, Պօշ, քօշ:

8. Ակօս, արօս (թռչուն), Սօս, սօսափիւն, զրախօս, ստախօս, նօսը:

Սուրբ Մեսրօբը յօրինեց հայոց տառերը: Երեկ խիստ տօթ էր: Բօթը վշտացրեց ծերունուն: Ծառան մաքրեց ձէթոտ և իւղոտ անօթները: Աստղիկ, ամօթ է, որ դաս չես սովորում: Յակօբը յօժար է կատարել իւր ընկերների՝ Պօղոսի, Անտօնի և Սօսի խընդիրը: Պօղոսը հօր, մօր և եղբօր հետ գնաց պարտէզի դրօնակու: Յովսէփը իւր խօսքի տէրն է: Սօսն զգօն տղայ է: Պօշը ձօն է յօրինել իրանց դպրոցի արերարի համար: Յովակիմը լօշի կտորը տուեց շանը: Մեր քաղաքում մայիսին տօնավաճառ է լինում: Այն գիրքը, որ ցոյց է տալիս տօները, կոչուում է տօնացոյց: Ասլանի հայրը նօտար է: Մկրտիչը նօսը մազնր ունի: Գալուստը համառօտ պատմեց կրօնը: Յարութիւնը կանգնել էլ զօրանոցի դիմացը: Մեր քաղաքում շատ զօրք կայ: Երեխան դօշը (կուրծք) բաց էր ման գալիս: Երեկ չէ միւս օրը քաղաքը զարդարուած էր դրօշակներով: Իրօք, որ Անտօնը հեղ և համեստ տղայ է: Այս առաւօտ խոտերի վրայ ցօղ կար: Հմայիակն ասաց աղօթքը: Սաշիկը Մինասանց հօտաղն է: Նրանց սե շունը հօտի մօտ է: Մեր տունը մօտիկ է դպրոցին: Հովիւը հօտը տարաւ արօտ: Յունուարի մէկին մեր դպրոցում տօնածառ կար: Արշակը կարօտ է հօր, մօր և եղբօր տեսութեանը: Քահանան նարօտը կապեց երեխայի վիզը: Վառօդը շուտ է բռնկուում: Բժիշկը հետազօտեց Գալուստի ծնօտի վէրքը: Ծառան գնաց արտը ծղօտ ժողովելու: Արշակը թօթովախօս է: Ասիւծը հօր և զօրեղ գազան է: Պապը սանրում էր մօրուքը: Սարգիսը հօր պատուէրով հօրից ջուր հա-

նեց: Մէգի պատճառով գիւղացին միայն մի քանի աւօս վարեց: Պետրոսն այժմ լաւ պաշտօն ունի: Մայրը շօշափեց Միհրանի բազուկը: Երեխան պարկած է ճօճում:

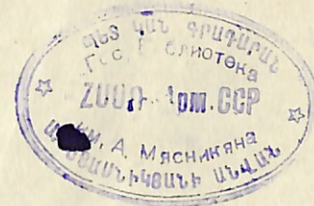
է-ի. կ ա ն ո ն.

է գրում է, երբ բառը վերջանում է՝

1. Է՝ Նունէ, բազէ, ըստէ, Հեղինէ, նայէ, վկայէ, թէ, եթէ.
2. Էր՝ սէր, տէր, գէր, հէր, մէր, ծէր, հրաւէր, նուէր, պատուէր.
3. Էք՝ բերէք, տարէք, գրեցէք, նայէք, խնայէք, տեսէք, խմեցէք.
4. Երէն | ուսերէն, վրացերէն, հայերէն, Ռուբէն, Արսէն, Շահէն.
Եղէն | ոսկեղէն, երկաթեղէն, մսեղէն, կանաչեղէն, շաքարեղէն.
5. Էլ՝ գէլ, սէլ, Գնէլ, Արէլ, Բէլ, Զարէլ, Ռափայէլ, Միքայէլ, Դանիէլ.
6. Էս՝ Ներսէս, Մովսէս, Վրթանէս, Արիստակէս, Յովսէփնէս.
Կէս, ծէս, կրկէս, հանդէս, այսպէս, նոյնպէս, ազուէս, որպէս.
7. Էտ՝ հոտաւէտ, խոտաւէտ, ծառաւէտ, պողոտէտ, ծաղկաւէտ, գինեւէտ.
1. Կէտ, տգէտ, աղէտ, առնէտ, թէպէտ, գէտ-վէտ է (չրի փրփրալը).
2. Դէզ, սէզ, բզէզ, խլէզ, քարտէզ, պարտէզ, ասպարէզ, պնակա-
լէզ, արևակէզ.
3. Մէգ, տէգ, սէգ (հպարտ), վէգ, եղէգ.
4. Լէշ, փէշ, կէշ, գոմէշ, պատնէշ, հրէշ.
5. Դէմք, գէնք, վէրք, օրէնք, գէպք, պէտք, անէծք.
6. Մէկ, կոպէկ, շէկ.
7. Ձէթ, խէթ, գէթ, գմբէթ, Սէթ, Յարէթ, մանէթ.
8. Թէժ, խէժ, վրէժ, ջրվէժ.
9. Վէպ, հանդէպ, սակաւապէտ, անվրէպ, ստէպ-ստէպ (կրեմն).
10. Վէմ, դէմ, մէջ, մէջք, առէջք, հրէջ, անշէջ.
11. Քէֆ, բէհ, գէհ, քրէհ.

Ովսանյան ցոյց տուեց քարտէզի վրայ ովկիանոսները: Յովհան-
նէսն ու Արիստակէսը հիմա պէտք է գան մեզ մօտ: Արտաշէսը
գնում էր գէպի տուն: Ստորակէտը, միջակէտը, վերջակէտը և
բութը կոչւում են կէտազրութեան նշաններ: Երեխաները բա-
կում վէգ (կոճի) էին խաղում: Պօղոսն ու Պօշը վերջ տուին իրանց

վէճին: Մարիամը նստիլ էր Գայիանէի հանդէպը: Բզէզը միջատ
է, իսկ խլէզը-մողեսը՝ սողուն: Շունը գուրսը լէշ էր ուտում:
Արշամը եղէգից պիւռ շինեց: Սառան կարեց գոգնոցի փէշը: Գէ-
որզը մի ֆունտ ձէթ առաւ: Ընկերոջը խէթ (ծուռ) աչքով նա-
յիլը ծանր յանցանք է: Միւր եկեղեցին գմբէթ չունի: Յովսէփն
ու Արէլը գնացին գիւղը: Վատ երեխաներին հրէշ էլ են ասում:
Աղուէսը խորամանկ գազան է: Դատաւորն օրէնքով խիստ պատ-
ժեց յանցաւորներին: Եսաւը կամենում էր Յակոբից վրէժ առ-
նել: Թամարը երեկոյեան թէժ կրակ արեց:

Apr.
3-2362

ԳԻՆՆ Է 10 ԿՈՊ.

Վաճառում է Ս. Աւագեանի գրախանութում:

Հ

2512

2013

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0061696

